

D·N

8/3 1947

Stadga och rörlighet i fransk politik

Den franska politikens utveckling beror, schematiskt uttryckt, på omkring fem procent av de vid valet avgivna rösterna; det är denna lilla del av väljarkåren som är tungan på vägen. Denna situation är inte enastående; i England skulle en omkastning på fem procent betyda arbetarpartiets nederlag och de konservativa's triumf, i Sverige skulle en liknande förändring resultera i en borgerlig majoritet. Vad som är det märkliga i Frankrike är stabiliteten i detta läge. Femtise eller femtityra procent av väljarkåren mot fyrtise eller fyrtisju procent, det är vad som utmärkt alla de avgörande valen under den tredje republiken: republikanernas segrar över monarkisterna på 1870- och 1880-talen, det nationella blockets framgång 1919, vänsterkartellens stora frammarsch 1924 och folkfrontens maktövertagande 1936. I regel har det därjämte kunnat påstås att majoriteten sammanhålles av en allmän radikalism, som framträder främst i de religiösa stridsfrågorna, medan i fråga om långtgående ekonomiska reformer en del av majoritetsblocket visat benägenhet att gå över till höger. Inom det friktionsområde som dessa förhållanden framkallar har de stora striderna liksom de parlamentariska fäktningarna, intrigerna och kombinationerna rört sig under många årtionden.

Samtidigt har, vilket är fallet också i andra länder, en stadig och långsam utveckling mot vänster försiggått. De partier eller grupper som ett årtionde representerar radikalismen företräder tio eller tjugo år senare moderationen eller konservatismen. Följden härav har blivit att under långa tider riktningarnas namn varit totalt vilseledande; vänsterrepublikanerna har i själva verket varit höggradigt konservativa, radikalsocialisterna är ett moderat borgerligt parti.

Efter det andra världskriget och ockupationen har denna vänstertendens accentuerats. Socialister och kommunister har tillsammans vunnit terräng, men inom denna socialistiska front är det kommunismen som blivit ledande, den stora massan av borgerliga väljare har sökt sig till ett parti, det folkrepublikanska partiet, som å ena sidan har prokyrkliga eller åtminstone proreligiösa tendenser, å den andra i ekonomiska frågor företer en socialpolitisk radikalism, som närmast erinrar om den moderna liberalismen i andra länder. Den svaga socialistiska eller marxistiska majoritet som förelåg 1945 har år 1946 förbytts i en lika svag borgerlig majoritet: inom väljarkåren stod i november förra året 40,4 procent borgerliga (varav hälften folkrepublikaner) mot 35,5 procent marxister (varav nära två tredjedelar kommunister), medan över 20 procent avstod från att rösta.

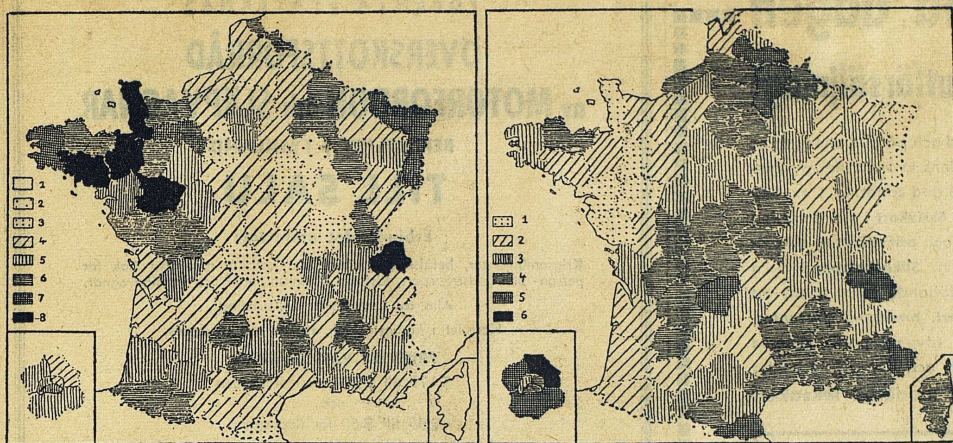
En märklig stabilitet framträder också om man betraktar rösternas geografiska fördelning. Inom stora områden föreligger ungefär samma motsättningar som präglade politiken redan under den stora revolutionen. Bretagne och Vendée, där de rojalistiska chouanerna kämpade mot revolutionens och Napoleons arméer, hör nu till folkrepublikanernas fästen, medan kommunisterna dominerar norden och vissa delar av södern, som sedan gammalt varit republikens och den antiklerikala lagstiftningens värn. I Paris är den inre staden borgerlig, medan förstäderna röstar kommunistiskt: det var förstäderna, ehuru icke samma förstäder, som 1791 och 1792 sände sina pikbeväpnade massor till det centrala Paris för att betvinga hovet, militären, nationalgardet och de reaktionära eller moderata partierna. En historiker har nyligen påpekat att kommunisterna

i stor utsträckning är framgångsrika inom samma områden som röstade med radikalerna ("berget" under andra republiken) år 1849.

Till stor del är denna regionala fördelning nu som förr en kullis framför sociala motsättningar. Paris centrum är hemvist för funktionärer och borgare samt de socialgrupper som genom sin direkta knutenhet vid en högre klass politiskt påverkas av denna — hem- och afärsbiträden, restaurangfolk —, medan industriarbetarna bor i förstäderna; i de västra departementen är jordbruket centralnäringen, och här spelar ännu godsägarna en roll, i norr dominerar industrin. Hur stor överensstämmelsen är på vissa håll mellan det ekonomiska läget och den politiska hållningen har André Siegfried visat i ett av den politiska vetenskapens klassiska arbeten.

Men den sociala förklaringen är långtifrån uttömmande. "Mystiken" spelar också in. Ordet har i den här använda meningen präglats av Charles Péguy, som för nära femtio år sedan skrev de berömda satserna: "Allt börjar i mystik och slutar i politik. Allt börjar med mystik, en mystik, sin speciella mystik, och slutar med en smula politik... Det väsentliga är att mystiken icke uppslukas av den politik åt vilken den givit livet." Mystiken, det är den vaga och storslagna åskådningen, de allmänna och oklara drömmarna, idealismen som inte riktigt tagit form; politiken, det är realiteten, det ekonomiska intressets seger, de stora, eldande fantasiernas nederlag. Med någon banalisering av tanken kan det sägas att mystiken i form av en revolutionär och republikansk tradition är en tillgång för vänstern i fransk politik. "Ett steg till vänster kan alltid försvaras", den tanken är ingenstädes så naturlig som för vissa grupper av fransmän som fortfarande dunkelt känner sig som det stora revolutionära arvets försvarare. Detta är förklaringen till att gamla radikala bygder som helt behärskas av det medelstora eller lilla jordbruket ofta följer kommunismen — icke för att man önskar en total socialisering, utan därför att kommunismen omges av den radikala mystiken. Även inom andra områden framträder liknande fenomen. Frankrike, jämte USA världens äldsta demokrati, kan icke förstås blott från den aktuella intressekampens synpunkt; mer än i andra länder påverkas den politiska hållningen i de båda republikerna av föreställningar som fått traditionens fasthet under århundraden av idéstrider.

PROCENTUELL RÖSTFÖRDELNING VID VALET I FRANKRIKE DEN 10 NOV. 1946.

FOLKREPUBLICANER: 1=0; 2=mindre än 5,9; 3=6-11,9; 4=12-17,9; 5=18-23,9; 6=24-29,9; 7=30-35,9; 8=36 och mera.

KOMMUNISTER: 1=6-11,9; 2=12-17,9; 3=18-23,9; 4=24-29,9; 5=30-35,9; 6=39,4.

I nedre hörnen detaljkartor över Paris, till vänster, och Korsika. (Efter François Coguel i "Esprit", februari 1947.)

Envoyén Bohemans

artikel i går

8/3
innehåller ett välbalanserat försvar för utrikesförvaltningen, som under den senaste tiden utsatts för en del kritik. Beaktansvärt är att hr Boheman till skillnad från utrikesministern i onsdagens riksdagstal icke angriper obefintliga ståndpunkter eller hävdar att allt är bra som det är. Bland annat betonar hr Boheman att personer utanför karriären i vissa fall med fördel kan placeras icke blott på chefsposter, utan även på mellanposter inom departementet samt att förmånligare ekonomiska villkor för de yngsta tjänstemännen är ägnade att förbättra urvalet.

På några punkter är dock invändningar givna. Även hos hr Boheman framträder en motsättning mellan å ena sidan erkännandet av att beskickningscheferna inte behöver vara så framstående, å andra sidan talet om det speciellt svåra och ömtåliga i diplomaternas verksamhet. Man kan inte gendriva kritikens anmärkning att cheferna inom detta departement genomsnittligt är mindre kvalificerade än andra motsvarande befattningshavare både med att så stor duglighet inte behövs och med att arbetet är ovanligt krävande. Egendomlig är tanken att förutvarande engelska och amerikanska ministrar skulle tillfrågas om den svenska utrikesförvaltningens prestationer; ingen tvivlar väl på att svaret skulle bli högst smickrande, även om dessa prestationer vore mindre framstående än vad verkligen är fallet. Påståendet att det svenska utrikesdepartementet (frånsett beskickningar och konsulat) skulle ha "mindre personal än något annat utrikesdepartement med undantag möjligen för Norge" håller

inte streck. En genomgång av tillgängliga kalendrar för åren före världskriget visar att Danmarks utrikesdepartement var ungefär lika stort som det svenska; i Finland, Holland och Norge var personalen mindre än hos oss.